

Furaj Červenák

BRÁNA IRKALLY

DOBRODRUŽSTVÍ
KAPITÁNA BÁTHORYHO
kniha druhá

BROKILON

Juraj Červenák

BRÁNA IRKALLY

Copyright © 2010 by Juraj Červenák

Translation © 2010 by Robert Pilch

Cover, Illustrations & Maps © 2010 by Michal Ivan

For 2nd Czech Edition © 2026 by Robert Pilch – Brokilon

ISBN PDF: 978-80-7456-653-0

ISBN ePub: 978-80-7456-654-7

ISBN Mobi: 978-80-7456-655-4

Juraj Červenák
**BRÁNA
IRKALLY**

Dobrodružství kapitána Báthoryho, kniha druhá

Nakladatelství BROKILON
PRAHA
2026

DOBRODRUŽSTVÍ KAPITÁNA BÁTHORYHO

Na těchto stránkách vydáno jest svědectví o příhodách
neuvěřitelných, útrapách nesmírných i skutcích udatných,
jež podstoupil a vykonal slovatný rytíř a oficír
armády Jeho Veličenstva císaře Leopolda I.,
kapitán Kornelius Báthory.

Předkládáme ctěnému čtenáři dobrodružství v krajích
cizích i tuzemských, souboje s nepřáteli pozemskými i pekelnými,
hojnost střetnutí tajemných, zrad mrzkých
a ukrutností pohanských.

Stranou však nezůstanou ani vzplanutí milostná
či družnost mužná, jež v nebezpečích nejednomu křesťanovi
život zachrání.

Toto je svazek druhý,
v němž náš hrdina martyrscky úpí v područí mohamedánském,
avšak díky houževnatosti a víře v Boha se z galejí dostane
a společně s proslulým učencem Čelebim
do služeb sultánova vezíra vstoupí.

V jeho družině podniknou pouť za cílem tajemným
a zažijí mnohá příkoří a boje nelítostné.
Čti, drahý čtenáři, co vše kapitán v krajích bezbožných zakusil
a jakým mocnostem, i ve vlastním nitru skrytým,
čeliti musel.

Anatolie

BODRUM

Kalymnos

Kos

Rhodos

Morea

Kythera

Stredozemní moře

Kypr

PEYIA

LARNAKA

PAFOS

KANDIE

Kreta

Sindzar

AL-HASAKA

ingbu

euftrat-firat

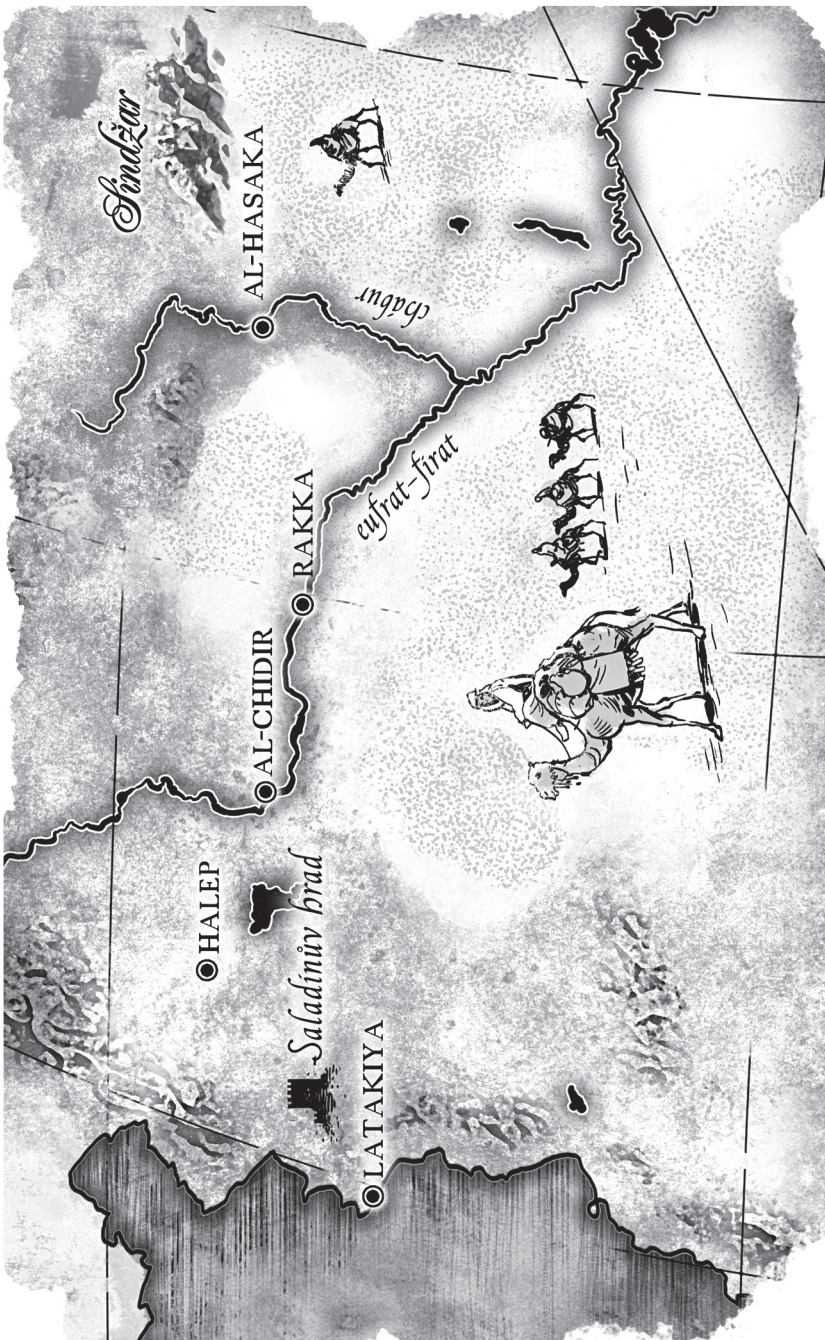
RAKKA

AL-CHIDIR

HALEP

Saladiniv brad

LATAKIYA

HLAVA PRVNÍ,

*v níž se Báthory obává, že ho z mizérie vysvobodí až smrt.
Zachrání ho však nečekané setkání.*

Turecká výzvědná služba tentokrát selhala na celé čáře. Když se 4. ševvala 1072 asi hodinu po půlnoci z temnoty severně od krétského pobřeží vynořil nepřítel, Osmany to naprosto zaskočilo. V provizorním přístavišti přibližně míli od Kandie vypukl chaos a shon.

Na palubu galéry *Aslan avdžisi* nejdříve dorazili nižší důstojníci a dozorcí.

„Zvedněte se, špíny! Vstávat, vstávat! Nechrápejte, džauři líní!“ hulákali a zběsile praskali biči. Zbytečně – stovku veslařů už před hodnou chvílí vzbudilo hřmění kanónů, ječení trubek a vřava a dupání na molech. Chrastili řetězy, zvedali se z kluzkých prken a sedali si na lavice.

Vzápětí po sklopných schůdkách vedle zádě vyběhli koncoví veslaři. Každé z padesáti vesel ovládali tři muži – dva otroci, trvale přikovaní k lavicím, a jeden napůl svobodný turecký veslař, který službou na lodi splácel daň rodné provincie sultánovi. Předpokládalo se, že tito „dobrovolní galejníci“ jsou rozumnější a spolehlivější než obyčejní otroci – jak by také ne, většinu z těch tchořů v okovech tvořili zaostalí křesťané –, a proto měli nejdůležitější pozici: na konci vesla, u středového můstku, kde se udržoval rytmus a korigovala síla záběru.

„K veslům. Svižně, chátro zahnojená!“

Báthory si odhrnul z obličejce špinou spleené vlasy, zaujal místo uprostřed lavice a sevřel kovové držáky vesla. Po jeho pravačce se u stříškou chráněného zábradlí hrbil mladý Chorvat. Čerstvé maso, ještě si nezvykl – po nocích sténal, nařikal a ucpaným nosem dokola huhlal modlitby. Báthory se s ním zatím nedal do řeči. V posledních měsících toho vůbec mnoho nenamluvil – většinou si vystačil s vlastními myšlenkami, a když měl občas chuť promluvit si, prohodil pár slov sám se sebou.

Vlevo od něj se posadil urostlý anatolský Turek. Báthory ho dobře znal. Chlap neustále pohrdavě ohrnoval nos, jako by ho od špinavých otroků odlišovalo i něco víc než jen možnost přespávat v noci mimo loď a dostávat k pilafu sem tam i kus šlachovitého skopového.

Mezitím se nalodila stovka šavlemi a mušketami ozbrojených azabů. Reis Ibrahim Evren přijel od důstojnické ubytovny na neosedlaném koni. Na břehu z něj napůl sklouzl, napůl spadl, a navzdory korpulentní postavě mrštně vyběhl po schůdkách na palubu.

Minutu na to *kadirga* odrazila od mola. Na sedátku pod vyvýšenou zádi udeřil holohlavý kolohnát do bubnu.

„Záběr!“ vykřikli dozorcí. Karabáče zatančily jako kobry v koších egyptských zaklínačů.

Sto padesát mužů sborově zasténalo a vesla zčeřila černou hladinu.

Z přístavu vyplulo jedenáct galér. Rychle vytvořily klínovou formaci – *Lovec lvů* na hrotu, pět a pět lodí po stranách. Za nimi se plahočil přibližně tucet menších galeot. Flotila spěšně mířila k severu, do tmy nad mořem.

Báthory neměl tušení, co se děje. Určitě však nešlo o cvičný poplach, jakými jim občas zpestřovali noci. Když v hlubokém předklonu vyhlédl pod boční stříškou k západu, uviděl čilý ruch i v Kandii. Na přístavních hradbách se rojily pochodně a lampy, ze střílen a proluk cimbuří se vysouvaly hlavně děl, daleko na moře doléhal ryk trubek.

Také na lodí probíhaly horečné přípravy. Azabové šťouchali nabíjáky v hlavních mušket, sypali prach na pánvičky, cvakali koutky a ocílkami. Topčiové jako noční můry omámené světlem

Kapitán Báthory: Brána Irkally

lampy poletovali kolem velké kolubriny a čtyř falkonetů na přídi. Další střelci přeběhli ke švihovkám – menším, kartáči nabíjeným dělům na otočných ocelových držácích na zábradlí.

Schylovalo se k boji.

Jenže s kým?!

„Zvednout, ponořit, záběr! Zvednout, ponořit, záběr!“

Buben zrychloval rytmus. Listy vesel řezaly vodu, rozpáranou čeleny. Lampy se houpaly a palubou poletoval mumraj stínů.

„Tamhle jsou!“ pokynul reis Evren důstojnickým palcátem se stříbrnou hlavicí. „Nezpomalujte! Ve jménu Alláha a Proroka, do útoku!“

Báthory vrhl bleskurychlý pohled přes rameno. Ve tmě před přídí zahlédl černé tvary. Nepřítel plul bez světél – pod rouškou tmy se snažil proklouznout ke Kandii.

Buben hřměl. Dozorci mašírovali sem a tam, vztekle štěkali a práskali karabáči. Azabové se rozmisťovali po vyvýšeném středovém můstku.

„Benátčané?“ vydechl Chorvat.

Báthory na něj úkosem pohlédl. „Kdo jiný?“

Zvednout...

Mladíkovi zazářily oči. „Přišli vyrvat Kandii z pohanského obklíčení!“

Předklon...

„Rozdrť flotilu a osvobodí otroky!“

Ponořit...

„Plýtváš dechem a nadějemi, hochu.“

Záběr...

„Nejspíš jen vezou jídlo a střelivo pro obránce.“

Zvednout...

Na severu se několikrát zablesklo a zahřmělo. Pár sáhů od *Lovce lvů* vychrstl gejzír vody, v černotě třpytivě bílý. Do boku šplouchla vlna, loď se zachvěla, veslaři mírně ztratili rytmus.

„Palte!“ zavelel Evren.

Falkonety na přídi zaštěkaly. Nepřítel bez váhání opětoval palbu. Jedna koule prosvištěla nad přídí, proděravěla plachtu a minula záď tak těsně, že urazila velitelský tug nad stříškou. Zbylé kadirgy tolik štěstí neměly – Báthory zaslechl rachot tříštěného dřeva a příšerné skučení.

Evren zvedl hlavu, vraženou mezi ramena.

„Útok! Směle, vši silou! Bůh je na naší straně!“

Bum-bum-bum-bum... Zvednout, předklon, ponořit, záběr...

„Levobok zatáhnout!“ Dozorci málem vyplivli plíce. „Rychle, tchoři! Vesla dovnitř! Dělejte, dělejte!“

Koncoví veslaři vyskočili, popadli vesla pod paže a táhli je za sebou ke středové lávce a pod ni, dokud list na opačném konci nezarachotil o kovovou vidlici v mezeře zábradlí. Kornel se hluboce předklonil a pevně se chytil lavice mezi nohama. Mladík na něj udiveně pohlédl.

Vzápětí pochopil.

Náraz jím mrštil na záda, pod nohy veslařů na lavici za ním. Okovy na kotnících zařinčely.

Turecká a benátská galéra se o sebe otíraly boky jako zamilované velryby. Dřevo praskalo, kování děsivě skřípalo, boční stříška se trhala. Vesla se lámala jako špejle od jitrnic, hlavně ta benátská, protože je galejníci nestihli včas zatáhnout ani ponořit. Vzduchem svištěly ostré úlomky.

„Ke střelbě připravit!“

Topčiové u švihovek už foukali do knotů. Azabové se na roztřesené palubě rozkročili, pozvedli muškety, natáhli kohoutky.

Benátští střelci zacílili ve stejném okamžiku.

„Pal!“

Salvy z obou lodí splynuly do jednoho zaburácení. Báthory sklouzl z lavice na palubu a přitiskl hlavu ke kolenům.

Olovo hvízdalo, třísky svištěly, krev tryskala, na kůži pálily drobký střelného pachu. Azabové padali z můstku mezi veslaře. Příkrčený Anatolec se svalil na záda a vykopl nohama – kulka z benátské muškety ho zasáhla do obličeje a vyrvala mu takový kus zátylku, že dírou vychrstl ven všechnen mozek.

K zahákování nedošlo – galéry pokračovaly každá původním směrem. Mezi důstojníky na míjejících se zádech došlo ke krátké, avšak krvavé přestřelce. Když se dým z pistolí a otočných kanónů rozplynul, reis Evren klečel u zábradlí a držel se za vypasené břicho. Mezi prsty mu crčela krev. Navzdory tomu přerývaným hlasem vydal rozkaz.

„Vesla vysunout!“ hulákali dozorci na ohlušené, otřesené a zraněné galejníky na levoboku.

Kapitán Báthory: Brána Irkally

O několik vesel přišli, ostatní však rychle lezla ven a šplouchala do vody. Koncový veslař z nejbližšího zničeného postu pohotově zaujal Anatolcovo místo po Báthoryho levici. Kornel pomohl Chorvatovi vyškrábat se zpátky na lavici a společně popadli držáky.

„Ponořit! Záběr!“

Buben znovu zaduněl.

Evrenova loď se prodírala do srdce nepřátelské flotily. Jak se ukázalo, benátské galéry plnily jen funkci rychlejšího, obratnějšího doprovodu. Z temnoty před *Lovcem lvů* vyplula majestátní loď, o dvě paluby vyšší než veslice hemžící se kolem.

„Alláhu, smiluj se!“

Turci třestili oči na obrovskou třístěžňovou plachetnici – vpředu galion se sochou archanděla hrozícího plamenným mečem, potom bachratý trup a nakonec vysoká, bohatě zdobená zád. Většina z nich takový kolos v životě neviděla. A Báthory tuplem ne.

„Kriste na nebi,“ hlesl Chorvat. „To je galeona!“

Záběr, zvednout...

„Myslel jsem, že takové stavějí jen Španělé a Holanďani.“

Na vysoké palubě vzplanuly pochodně, zablikaly lucerny. V mihotavém světle se na stožáru zavlhl okřídlený lev se svatozáří a s mečem v tlapě.

Reis Evren chraplavě zavelel. Kolubrina na přídi zaduněla. Dvacetiliberní ocelová střela, kterou Báthory viděl drtit galéry a dokonce i galeázy jako slaměné hračky, práskla do bočního plátování plachetnice. Koule se odrazila jako od ocelového plátu a šplouchla do vody.

Turkům poklesly čelisti.

Zahlaholily trubky a na boku galeony se otevřely dvě řady dvířek. Z otvorů se vysunuly hlavně děl. Nebyly to žádné lehké falkonety, ale masivní kolubriny.

„A jsme v prdeli.“

Chorvat pohlédl na Kornela. Báthory nevypadal vyděšeně, právě naopak – mezi knírem a rozježenými vousy zářily vyceněné zuby.

Salva z dvaceti kanónů pohltila všechny zvuky světa. Ohnivý gejzíry na okamžik rozzářily vodní hladinu a vytrhly ze tmy propletenec křesťanských a muslimských lodí. Pravobok galeony zmizel v mračnu bílého kouře.

Na *Lovci lvů* to však už nikdo neviděl. Výhled na plachetnici zahalily nejdříve gejzíry vody a vzápětí smršť třísek a cárů plachet a provazů. Železné koule trhaly galéru i s posádkou na kusy. Jedna střela rozryla záď – reis Evren zmizel i s kusem zábradlí, o něj se opíral. Báthory se jak široký, tak dlouhý natáhl na palubu a zalezl pod lavici. Kolem pršela krev, pleskaly údy a vnitřnosti. Chorvat se zhroutil v křeči – dlouhá dřevěná tříska mu rozsekla krk a otevřela krvavou fontánu. Hlavní stěžeň se s bolestným praskáním zhroutil na pravobok, rozdrtil zábradlí i několik veslařů a šplouchl košem do vody. Plachta okamžitě vzplanula.

Báthoryho ušní bubínky se ještě chvěly ozvěnou salvy, když Chorvat naposledy patami rozmazal krev po prknech a znehybněl. Ve vyvalených očích se zrcadlil požár, který zachvátil palubu.

Lovec lvů se ochromeně pohupoval na vodě, kterou zčeřila galeona. Palubou se přelévalo ječení zmrzačených mužů. Trup se zvolna nakláněl za stěžněm a nabíral vodu. Veslaři lomcovali řetězy a křičeli, aby je odemkli. Nikdo je neposlouchal – azabové i členové posádky skákali do vody v naději, že je vyloví ostatní loď.

Mezitím galeona jako plující nedobytná pevnost směřovala k dokořán otevřené přístavní bráně. Turecké lodě se ji pokusily pronásledovat, ale mohutná dělostřelba z kandijských hradeb je přinutila odbočit a klidit se z dostřelu.

Báthoryho překvapilo bušení v hrudi – už si ani nevzpomínal, kdy mu naposledy něco zrychlilo tep. Osud galejníka ho trýznil každý den víc a víc, takže poslední dobou býval otupělý a lhostejný i uprostřed námořních bitev. Žádná se však nevyvinula jako tato. *Lovec lvů* hcípál. Z podpalubí znělo sílicí hučení. Voda soupeřila s ohněm, kdo zničí loď dříve. Báthory vylezl zpod lavice a bleskově se rozhlédl. Potřeboval něco pevného, co by zastrčil do článku řetězu a oddělil tak obruč na kotníku od kování pod lavicí. Možná nůž, hlaveň muškety...

Zrak mu padl na mrtvého azaba, který ležel naznak na Anatolci pod můstkem.

Zpoza šerpy mu vyčnívala pažba pistole.

Báthory se po kluzké palubě vrhl k nebožtíkovi. Řetěz jím trhl jako vzteklým psem – jeho délka byla přesně odměřená tak, aby otroci nemohli ohrozit dozorce na lávce.

Kapitán Báthory: Brána Irkally

V podpalubí jako by zarachotily výstřely. Požár se probojoval do muničního skladu.

Báthory se natáhl, popadl Anatolce za nohu a přitáhl ho k sobě. Tím si přisunul i azabovu mrtvolu. Muži scházela levá ruka a kus hrudníku, z rány trčely ostré konce žeber. S modlitbou, aby krev nenamočila prach na pánvičce, Báthory popadl pistoli a posadil se. Natáhl kohoutek, namířil zbraň na řetěz, odvrátil tvář a stiskl spoušť.

Cvak.

„K ďasu!“

Odklopil ocílku. Prach na pánvičce nezvlhl. Vůbec tam nebyl. Báthory se znovu natáhl po azabově opasku a popadl prachovnici z kravského rohu.

Zadunělo to a z díry v palubě vyšlehl plamen.

„Kriste, pomoz!“ Kornel nasypal prach na pánvičku, zacvakl ocílku, natáhl kohoutek, přitiskl ústí hlavně k řetězu.

Oheň v podpalubí zahučel, jako by se dovnitř prokousala nějaká mořská příšera.

Báthory stiskl spoušť. Křemen škrtl o ocílku.

Galéra explodovala.

Palubu to rozervalo na několik kusů, které ohnivý gejzír vymrštil vysoko nad vrak. Křičící Báthory letěl vzduchem a netušil, kde je nahoře a kde dole. Vlasy a vousy mu vzplanuly. Zanecháváje za sebou kouřovou stopu, opsal úctyhodný půloblouk nad přídí veslice a plácl do vody kousek před členem.

Mokrá temnota ho spolkla jako peklo hříšníkovu duši.

Ráno se zdálo, že moře zahalila mlha, v těchto končinách zřídka uvádí úkaz. Opar však ve skutečnosti páchl spáleninou, škrábal v krku a místo vlhkého povlaku pokrýval všechno vrstvou popela. I celé hodiny po nočním boji se na hladině převalovaly hořící a mohutně čmoudící vraky. Do ticha znělo jen vzdálené volání muezzina, který v táboře obklopujícím Kandii svolával pravověrné k první modlitbě.

Krátce nato nad vodou zaduněly bubny. Mračno kouře rozřízlo několik trojúhelníkových plachet. Galeoty vyplouvaly ze šedi jako

přízraky dávno potopených lodí, vítající v záhrobní flotile nové přírůstky.

Přidě rozhrnovaly trosky a mrtvoly. Tu a tam se z veslic ozvalo volání, hlasy však zanikaly v tichu a z dýmu nepřicházely odpovědi. Nebylo divu. První záchrannou flotilu vyslal kaptan paša Abdülkadir bezprostředně po boji. Lodě a čluny potmě lovily z moře vyčerpané ztroskotance, povětšinou námořníky a azaby – veslaře přikované k palubám stáhla potápějící se plavidla do hlubin.

Krátce po svítání vypluly veslice znovu, aby se porozhlédly po přeživších, které noční pátrači přehlédli.

„Bůh ví, že jen plýtváme časem a silami,“ utrousil reis Bakran, stojící na zádi *kalite Fatima*.

Čelebi Mehmed ibn Derviš Mehmed Zilli na něj úkosem pohlédl. „Bůh ví, že každý život má cenu a stojí za záchranu.“

„Život věřícího bezpochyby. Jenže kaptan paša přikázal vytahovat z vody i ty otrocké hnidy.“

„Pochopitelně. Duše džaurů jsou zatraceny, avšak jejich tělesná síla slouží záměrům Alláha a sultána, nechť je požehnán. Flotila potřebuje veslaře. Křesťanských otroků je poslední dobou nedostatek.“

„Hm. S tím musím souhlasit. Kéž nám Bůh co nejdříve dopřeje další válku.“

„Obléhání Kandie ti nestačí?“

„To není žádná válka, evliyo. I během dětské pouliční rvačky teče víc krve. Sloužím tu už tři roky, ale nezažil jsem ani jeden pořádný útok. Jen tu zbytečně čekáme a nikdo neví, na co vlastně. K čemu je nám vláda nad celým ostrovem, když se z hradeb hlavního přístavu pořád šklebí prašivý křesťanský lev?“

„Vskutku,“ přisvědčil Čelebi zamyšleně. „Džaurové vzdorují houževnatě. Ani lstivost jim neschází. Dnes v noci nás pořádně zaskočili. Ta obrovská černá loď musela dovézt spoustu zásob a střeliva. Díky nim bude Kandie čelit bloádě další týdny, možná dokonce měsíce.“

„Jestli ne roky. Obléhání se bude táhnout, a mě tu mezitím sežerou roupy. Jak říkám, chtělo by to pořádnou válku.“

„Dočkáš se, reisi. Nový velkovezír, dej mu Bůh pevnou ruku v boji s pohany, má velké ambice.“

„Tak proč už nevyslal flotilu proti Benátkám? Prokletí bezvěrci

Kapitán Báthory: Brána Irkally

se odváží skoro až k Istanbulu, klidně zablokují Dardanely, a my jim nedokážeme oplatit stejnou mincí? Hanba!“

Čelebi zkrřivil rty a zakašlal. Dým ho dráždil v krku, vháněl mu slzy do očí. „Važ slova, reisi,“ mumlal zpod navoněného hedvábného šátku, přitisknutého k nosu a ústům. „Zaslechnou tě nesprávné uši a než se naděješ, z Istanbulu ti doručí hedvábnou stuhu. Velkovezír ví, co dělá. Nejdříve obrátí pozornost k severu – situace na tamních hranicích je vážná.“

„Skutečně? Nemám čerstvé zprávy...“

„Sedmihradsko je pořád rozvrácené, za Dunajem ničemný císař bezvěrců posiluje posádky pevností a v Chorvatsku nám zloduch Nikola Zrínský vyhlásil otevřenou válku – na hranicích postavil nový hrad, z něhož podniká zločinné nájezdy na území Kanižského ejáletu. Jsem přesvědčen, že velkovezír zanedlouho odpoví. Ve vzduchu visí další svatá válka. Možná s pomocí Alláha – vždy vítězného! – znovu potáhneme na Vídeň. Potom bude dost křesťanských veslařů, kteří poženou sultánovu flotilu až k Benátkám!“

Z přídě se ozval výkřik. Reisův pobočník, který v pravidelných intervalech volal do šedi a naslouchal, zda se neozvou zapomenutí ztroskotanci, mával na muže na zádi a ukazoval kamsi vedle lodě. Čelebi a Bakran se naklonili přes zábradlí. Na zčeřené hladině se pohupovala několik loktů dlouhá dřevěná troska. Křečovitě se jí držel polonahý muž se spálenými vlasy a vousy.

„Žije!“ zvolal Čelebi, když muž pohnul hlavou.

„Džaur,“ odfrkl si Bakran. „Ještě má okovy.“

„Rozkazy kaptana paši jsou jasné.“

„Vždyť se na něj podívej, evliyo. Je popálený. Očividně má duši na jazyku. Jen ať si ho vezme moře.“

„Reisi,“ zaskřípal v Čelebiho hlase nevlídný tón, „nevidíš snad, na čem ten ubožák plave?“

„Bok z nějaké kadirgy...“

„Kdyby jen z *nějaké*. Ten pozlacený ornament ti nic neříká?“

„Hm. Že by *Lovec lvů*?“

„Pokud vím, z jeho posádky se nikdo nezachránil. Ten muž může být jediným svědkem zkázy Evrenovy lodi. A já mám z velkovezírova pověření podrobně zaznamenat průběh všech bojových akcí. Možná ten člověk viděl, jak benátská obluda rozdrtila *Lovec lvů*.“

„Otrok může být z kterékoli jiné lodě...“

„Reisi!“

Bakran sebou až škulbl. Zaskočilo ho, kolik autority vytrysklo z toho nadutce, který prý uměl šermovat akorát jazykem a rákosovým perem.

„Okamžitě nech toho muže vytáhnout na palubu!“

Okovy zaduněly na prknech, řetěz zařinčel. Námořníci, kteří bezvládného muže přetáhli přes lodní bok, rychle ustoupili a se svrašťelými tvářemi si otírali ruce do kolujícího mokrého hadru. Přestože se otrok důkladně vykoupal v moři, otrěsně páchl a ve vlasech a vousech, sežehlych téměř až na kůži, se mu pořád hemžily vši.

„Milosrdný Bože,“ zakašlal Čelebi a ucouvl. Mrzelo ho, že si šátek přitisknutý k obličejí nepokapal parfémem ještě vydatněji. Jistě, všichni veslaři na galérách smrděli – veškerá hygiena spočívala v tom, že se paluba pod lavicemi ráno a večer opláchla vodou. Jenže na tomto muži jako by se špína sbírala dvakrát déle než na ostatních.

„Rozumíš latinsky, džauře?“

Ztroskotanec neodpověděl. Ležel schoulený jako v bolestivé křeči, dech měl chrčivý, trásl se chladem a vyčerpáním.

„Toho už jen dorazit,“ řekl Bakran zhnuseně. „Podříznout kejhák a hodit zpátky, ryby se o něj postarají.“

Čelebi se na reise ani nepodíval. „Dejte mu napít.“

Jeden z dozorců nabral ze sudu sladkou vodu a natáhl naběračku na dlouhé rukojeti k otrokovi. Ten trochu nadzvedl hlavu, s námahou popadl nádobu do obou rukou a hlasitě začal pít.

„Mluvíš latinsky?“ zopakoval Čelebi dotaz.

Galejník vystoupal pohledem k učencovým kolenům – výš už nemohl.

„Ano,“ zachraptěl.

„Výborně. Vesloval jsi na *Lovci lvů*?“

Ohořelá hlava chabě přikývla.

„Nelžeš? Skutečně jsi sloužil pod reisem Evrenem?“

„Ibrahim... Evren, ano.“

Čelebi spokojeně přikývl. „Takže víš přesně, co se stalo. Byl jsi při tom, když benátští Šejtáni zničili loď.“

Kapitán Báthory: Brána Irkally

„Galeona... spustila palbu.“

Čelebi s úsměvem pohlédl na Bakrana. „Mám očitého svědka!“

Pak si dřepł, aby mohl otrokovi pohlédnout do obličeje. „Dobře mě poslouvej, připečená palice. Až se vrátíme na břeh, všechno mi podrobně vyličíš. Nejdříve tě ale musí vydrhnout, pořádně odvšivit a převléknout do něčeho, co aspoň vzdáleně připomíná oděv. I najíst a napít dostaneš, o to se postarám. Rozuměl jsi? Neopovažuj se chcipnout, dokud mi neřekneš všechno o posledních okamžicích *Lovce lvů*!“

Otrhanec mezitím znovu vzhlédl; tentokrát vystoupal zrakem až k Čelebiho tváři. Když Turek během řeči odhalil obličej, přimhouřil oči.

„Ty?“ hlesl.

„Co já?“ nechápal Čelebi.

„Znám tě.“

„To je možné. Pokud jsi vesloval na lodi, která mě přivezla...“

„Ne. Varadín.“

Čelebi se zamračil. „Varat v Sedmihradsku? Tam jsi mě viděl?“

„Přišel jsi za mnou.“

Vzdělanec se zarazil. Podíval se na otroka pozorněji, jenže špinavá, zarostlá tvář mu nic neříkala. Potom si všiml ošklivé jizvy mezi chuchvalci vlasů nad mužovým pravým uchem. Zvedl obočí, zalovil v paměti. Ten detail si dokonce zapsal...

„Báthory?“ vydechl.

„Myslím, že ano.“

„Myslíš?“

„Skoro dva roky jsem neslyšel... zvuk svého jména.“

„Ty to nevěříci prase znáš?“ zeptal se Bakran udiveně.

Čelebi se vztyčil.

„To *prase* je kapitán Kornelius Báthory. Možná jsi o něm slyšel. Podle některých nejlepší křesťanský šermíř.“

Reis sklonil hlavu zpátky k otrokovi. „Tenhle vyzábělý všivák, který se tu plazí jako vyoraný červ na slunci?“

„Galeje zlomí i nejlepší muže.“

„Slyším dobře, evliyo? Hovoříš obdivně o křesťanovi? Nezapomněl jsi při pouti pohanskými končinami, že jsou to úhlavní nepřátelé vznešeného Boha?“

„Spíše ty jsi zapomněl, že jsem imám, háfiz a muezzin. O sílu mé víry nemusíš mít obavy!“

„Jen ti dobře radím. Dej si pozor, až ho budeš vyslýchat. Ty okovy bych mu nesundával a nechal bych k nim přidělat nový, silnější řetěz.“

Čelebi sklonil pohled k ubožákovi. Právě teď ani trochu nevypadal jako někdo, koho je nutné se obávat. Navzdory tomu se však Čelebi proti Bakranovu sýčkování neohradil.

Kormidelník na reisův rozkaz otočil loď.

„Vstaň a přednes svou žádost, evliyo,“ pronesl kaptan paša Abdülkadir, vrchní velitel osmanských vojsk na Krétě, admirál flotily a serdár obléhání Kandie. „Ušetři mě ale obvyklých slovních ornamentů. Dnes na ně nemám čas ani náladu. Odskočil jsem si jen na krátkou modlitbu a ještě kratší oběd, hned poté se vracím do přístavu.“

„Rozumím, mocný pašo,“ zvedl se Čelebi z pokleku, stále však uctivě klopal zrak. „Budu stručný. Ráno jsem se plavil na palubě *Fatimy*, jedné z našich kalite...“

„Reis Bakran, že?“

„Obdivuhodná paměť, vznešený...“

„Pokračuj.“

„Vytáhli jsme z vody trosečníka – otroka, který vesloval na *Lovci lvů*.“

„Co s ním?“

„Chci ho koupit.“

Admirál pozvedl prošedivělé obočí. „Proč?“

„Je to jediný přeživší z Evrenovy kadirgy. Rád bych ve svých zápiscích podrobně zachytil poslední hrdinský boj *Lovce*.“

„Galejníka můžeš vyslechnout i bez toho, že bys ho kupoval.“

„Ne dost podrobně. A kromě toho se výslech bude týkat i dalších oblastí. Ten muž pochází z Orta Madžaru – Horních Uher. Chci zjistit víc o tamních končinách, o smýšlení barbarských nepřátel víry. K tomu ho potřebuji mít k dispozici po delší dobu.“

„Hm. Hm, hm.“ Abdülkadir si Čelebiho měřil přivřenýma očima. „Mám pocit, že mi něco tajíš, evliyo. Říká se o tobě, že jsi zdat-

Kapitán Báthory: Brána Irkally

ný intrikán, a kdybys nebyl posedlý svými knihami a cestováním, mohl z tebe být schopný politik, možná dokonce vezír...”

„Jsem jen mírumilovný derviš na pouti za poznáním – světským i mystickým. Poslušný sultánův otrok a oddaný velkovezírův služebník.“

„Stejně jako my všichni. Je mi ale jasné, že muž s takovou pověstí musí být liška podšitá. A obratný lhář – to ber v této souvislosti jako lichotku.“

„Alláh – On všechno vidí! – je mi svědkem, že říkám pravdu, ctihodný pašo.“

„Ano, asi říkáš. Ale je tu i něco, co sis nechal pro sebe.“

„Odpusť ubohému, ale nerozumím...”

„Jak jsem se dozvěděl, v současné době se netěšíš velkovezírově přízni. Na Krétu tě vlastně poslal do vyhnanství. Je to tak?”

„Nu... ano, jsem ve složité situaci.“

„Upřímnou soustrast k úmrtí tvého mecenáše.“

„Poníženě ti děkuji.“

„Meleka Ahmeda pašu jsem sice neznal osobně, ale údajně to byl schopný muž. A také velkorysý. Ví se, že právě díky jeho štědrosti jsi mohl podnikat cesty po muslimských i pohanských krajích. Jenže teď musí být tvé finanční prostředky značně omezené a nerýsuje se ti brzká naděje na jejich rozhojnění.“

Čelebi mlčky hleděl na admirálovy boty.

„Takže,“ pokračoval Abdülkadir, „ty chceš za těchto okolností zaplatit několik set akče za všivého džaura zpoza Dunaje? Jen proto, aby ti povyprávěl něco do kroniky? To se mi nezdá. Vyzývám tě k upřímnosti, evliyo. Kdo je ve skutečnosti ten muž?”

Čelebi poprvé zvedl zrak a pohlédl admirálovi do očí. „Obdivuji tvůj bystrý úsudek, kaptan pašo. Ten pohan... už jsem se s ním dříve setkal. Během obléhání Varatu. Nevěřím na náhody, ctihodný pašo. Musí to být vůle samotného Alláha, že se naše cesty znovu protnuly.“

„Stále jsi mi neodpověděl, evliyo. *Kdo je to?*“

Čelebi přešlápl z nohy na nohu. „Jeho jméno je Kornelius Báthory.“

Kaptan paša znovu zacvičil huňatým obočím. „Ten válečník? Vítěz nad Abdullahem Toptanem a dalšími slavnými šermíři?”

„Ten.“

Abdülkadir propletl prsteny obtěžkané prsty, pohodlněji se uvelebil v proutěném křesle a pokynul opodál klečící otrokyni, která okamžitě zmizela ve dveřích domu. Potom si znovu mlčky změřil Čelebiho a šedým plnovousem blahosklonně pokynul ke druhému křeslu vedle třínohého stolku. Učenec se s květnatým poděkováním posadil.

Terasu lemovanou arkádou halil příjemný chládek. Vila původně patřila bohatému benátskému kupci. Turci ji hned v počátcích obléhání obsadili a zřídili v ní sídlo vrchního velitele. Rozsáhlou stavbu, dodnes bez přidaných orientálních prvků, chránila mohutná zeď se střílnami a věžičkami, v nichž hlídkovali janičáři. Celá nabílená, blýskala se na návrší jihovýchodně od Kandie jako kus křišťálu. Ze svahu pokrytého stupňovitými zahradami s olivovníky a citrusy byl skvostný výhled na pobřežní město i na záplavy tureckých stanů a přístřešků všude kolem něj. Čelebimu připadalo, že zatímco zbytek panoramatu je zalitý sluncem a hýří barvami, město za zmrzačenými hradbami je bezútěšně šedivé. Úplně vzadu, v opevněném přístavišti, kotvila galeona – její stěžně se jako minarety tyčily až nad střechy domů lemuujících molo.

Derviš a důstojník chvíli jen tak seděli a vychutnávali si závany vzduchu z vějíře, kterým apaticky mával urostlý černý otrok. Zde na Krétě byla už květnová poledne mimořádně horká. Čelebi se proto zaradoval z pomerančového šerbetu s drceným ledem, který mu přinesla otrokyně.

„Netušil jsem, že někdo takový vesluje v mé flotile,“ promluvil konečně Abdülkadir.

„To asi nikdo. Dřel na galejích skoro dva roky. Mezitím se z něj stala bezejmenná součást otrockého stáda. Podle jeho kondice odhaduji, že už by to nemělo dlouhého trvání. Právě před takovým potupným koncem ho chci zachránit.“

„Zachránit? To slovo zní v souvislosti se zarytým nepřítelem půlměsíce přinejmenším zvláštně.“

„Zachránit jako zdroj cenných informací,“ upřesnil Čelebi.

Abdülkadir se napil, rozdrtil kus ledu mezi stále zdravými zuby a naklonil se nad stolek.

„Jestli chceš vlastnit draka, evliyo, musíš ho nejdříve zkrotit.“

„Odpusť nehodnému a slabému, ctěný pašo, ale odvážím se oponovat. Už to není ten muž, kterého jsem viděl čerstvě zako-

Kapitán Báthory: Brána Irkally

vaného v řetězech pod hradbami Varatu. Dva roky na veslici ho zlomily, vysály z něj někdejší sílu, zarputilost a vášeň. Skoro si nepamatoval vlastní jméno.“

„A ty chceš z takové trosky dolovat údaje pro svou kroniku? Co když to má v hlavě opravdu popletené? Už zase mám pocit, že mi neříkáš všechno. Mluv přímo a prozrad', proč se o džaura ve skutečnosti zajímáš?“

Čelebi se tvářil, že ho zaujalo něco ve sklenici. Strčil do ní prst. „Muška, mrška jedna...“

„Odpověz mi, evliyo!“

Derviš vzhledl. „Tvá podezření jsou pochopitelná, avšak neoprávněná, vznešený pašo. Nemám žádné postranní úmysly.“

„Slyšel jsem o tvém až nezdravém zájmu o křesťanské země, o tamní obyvatele. O jejich odporné zvyky a... kulturu, pokud lze výtobytky těch bezbožných zvířat možné tak nazvat. Ten Báthory – nenapsal i nějaké básně?“

„Napsal, ctěný pašo. Vlastním knihu jeho veršů. Nejsou vůbec špatné... na džaura. Kornelius Báthory je celkově zajímavý muž. V jeho domovině ho považují za hrdinu.“

„Určitě ne kvůli básnickému nadání. Pamatuji, že skončil u vesla, protože odmítl Alláha. Raději volil utrpení a smrt, než aby se vzdal pohanských bludů. V srdci tedy zůstal našim zapřísáhlým nepřítelem.“

„Uvědomuji si to, mocný pašo.“

„Držet ho ve své blízkosti bude jako chovat škorpiona a dávat ho na noc spát do vlastní holínky. Jednoho rána zapomeneš, že tam je...“

„Mám osobního strážce. Ten z Báthoryho nespustí zrak.“

„I on musí někdy spát.“

Čelebi se nadechl a jedním douškem vypil zbytek šerbetu s kousky rychle se rozpouštějícího ledu. „Nesmírně si cením tvých moudrých rad, velkomožný pašo. Ani na okamžik je nepustím ze zřetele. Mohu tedy poníženě doufat, že mi armáda prodá dotyčného otroka?“

„To je otázka ceny. Ten muž má pro tebe velkou hodnotu. Mohl by ti znovu získat přízeň Vysoké Porty, včetně samotného velkovézíra.“

„Ach, opravdu? Jak?“

„Nehraj si na pitomce, evliyo. Pokud je to skutečně *ten* Báthory, sloužil v několika významných pevnostech za Dunajem. Dokonce i v Újváru, který bude naší první velkou překážkou, pokud pro lásku k víře potáhneme na Vídeň. Zná pevnost, její výzbroj, systém obrany, schopnosti velitelů. Jestliže z něj vytáhneš údaje tohoto druhu, velkovezír je vyváží zlatem.“

„Zase mě udivuješ svým pronikavým důvtipem, ctěný pašo. Nezapomínej však, že Báthoryho informace jsou několik let staré.“

„Přesto pomohou při plánování nové svaté války. V mozku toho pohana, v jeho paměti, je ukryt poklad.“ Abdülkadir se znovu zatvářil prohnane. „Mohl bych nařídít katům, ať ho vydolují pro mne.“

Čelebi sevřel rty – zjevně došlo k variantě, které se snažil vyhnout. „Na to máš samozřejmě právo, vznešený pašo. Ať už rozhodneš jakkoli, jistě to bude moudrá volba a já se jí pokorně podřídím. Myslím si ale, že mučením byste z Báthoryho nic nevypáčili.“

„Neříkal jsi, že je zlomený a neškodný? Protiřečíš si, což je další důkaz, že se mě snažíš oklamat.“ Abdülkadir se skřípavě zachechtal. „Ale dobrá. Bude lepší, když si ho vezmeš na starost ty. Žvaněním o poezii si získáš jeho důvěru – a časem ti snad prozradí i něco skutečně hodnotného. Pořád je tu však otázka ceny.“

„Spoléhám na tvou proslulou velkorysost, veliký pašo. Sám jsi říkal, že znáš mou neradostnou situaci...“

„Toho otroka ti daruji.“

„Och.“ Čelebi zamrkal. „Nastokrát ti děkuji! Při každé modlitbě budu prosit Boha, aby ti dopřál ještě dlouhý život!“

„Právě délky života se týká *má* žádost *k tobě*. Dobrý muslimský mrav káže, že za štědrý dar je potřeba odměnit se ještě štědřeji.“

„Hovoříš moudře jako sám Prorok. Co ti ale ubožák jako já může nabídnout?“

„Co asi? Podíl na velkovezírově přízni.“

Čelebi zpod obočí opětoval admirálův pohled. Abdülkadir se přestal šklebit.

„Včerejší průnik benátských lodí bloádou bude považován za mé osobní selhání. Pokud při mně bude stát Bůh, velkovezír to vyřeší jen mým odvoláním z funkce a degradací. Ty ho znáš lépe, co si o tom myslíš?“

Čelebi zmateně přelétal pohledem po desce stolu.

Kapitán Báthory: Brána Irkally

„Ale copak, mistr slova nenachází řeč?“ Kaptan paša viditelně ochabl. „Rozumím. Jen co zpráva o dnešní noci dorazí do Istanbulu, Fazil Ahmed přikáže katovi přichystat hedvábnou stuhu na můj krk a sametový pytel na hlavu. To si myslíš?“

Derviš se tvářil zkroušeně. „Nový velkovezír je jako mladý vlk ve staré smečce. Pokud si chce udržet postavení zděděné po otci, nesmí projevit slabost. Velkorysost a milosrdenství by v jeho současném postavení vypadaly jako neschopnost.“

„Právě proto mu za svůj život musím něco nabídnout. Něco cenného. Například poznatky o pohanských pevnostech, vojenské organizaci a systému obrany za Dunajem.“

„Rozumím. Jakmile džaur zazpívá, dozvíš se to jako první. Smím ale navrhnout ještě něco?“

„Jen mluv.“

„Mohu o dnešní noci složit *kasídu*. Hodím všechnu vinu na židovské kupce, kteří pro nás vyzvídají v Benátkách, a naopak vyzvednu tvou pohotovou odvetu a hrdinský boj s nepřátelskou přesilou i s tou obludnou lodí s tuctem stěžňů, tisícovkou mužů na palubě a stovkou burácejících kanónů. Vyličím tě jako svatého bojovníka.“

Abdülkadir na něj zamyšleně pohlédl. „To nezní špatně, evliyo. Komukoli jinému bych se za takový návrh vysmál, ale ty jsi prý procítěným přednesem a uměním pohotového verše obměkčil nejednoho rozzlobeného hodnostáře. Dokonce jsem slyšel příběh o tom, jak jsi kázáním o svornosti mezi Alláhovými služebníky přiměl lupiče, kteří přepadli tvou karavanu, aby ti nesáhli na život.“

„Nejen že ušetřili mě a mé společníky, ale po mém kázání se rozplakali a vrátili nám všechny ukradené koně, velbloudy a cennosti. Jejich velitele jsem dojal tak, že mi daroval vlastní meč.“

„Teď už se chvástáš, evliyo. Nebo si bohapustě vymýšlíš.“

„Děkuji ti za napomenutí. Jsem ubožák s mnoha nedostatky. Navzdory tomu se pokusím napsat tu oslavnou báseň.“

„Začni ještě dnes.“

Nad vrcholky a tábořem v údolí se rozeznělo muezzinovo táhlé volání. Slunce stálo v zenitu, nastal čas *ögle*.

„Pomodlíš se se mnou, evliyo?“ zeptal se Abdülkadir, dopil šerbet a vstal.

„Bude mi nesmírnou ctí.“

„Prý příležitostně sloužíš jako imám a jsi mistrem v předcítání z Koránu.“

„Coby háfiz a pokorný sluha milostivého Boha znám Písmo na-
zpaměť.“

„Rád se o tom přesvědčím.“ Starý důstojník se zadíval ke Kandii. „Dnes musím být silný ve víře. Zachovat si naději. Snad mé dny ještě nejsou sečteny.“

Když poklekli na modlitební koberečky, Čelebi se za nic na světě nedokázal soustředit na spojení s Bohem. Usilovně přemítal, zda to správně pochopil a kaptan paša mu právě vložil do rukou svůj život. Pokud ano, Abdülkadir se pro něj zároveň stal nejnebezpečnějším mužem na světě.

Horká voda štípala v ranách a odřeninách jako horehronská slivovice. Čerstvě oholený obličej a hlava doslova hořely, nemluvě o dalších citlivých místech, která dlouhé měsíce nezažila koupel. Báthory celou dobu zatínal zuby, a když ho mladá otrokyně se zahalenou tváří začala usilovně drhnout, syčel a sténal. V jednu chvíli sebou trhl a chraplavě zaklel. Černovláska ucukla a šlehla pohledem po strážci, který se u vchodu do stanu opíral o pušku s dlouhou hlavní. Okamžitě se narovnal a významně položil ruku na stočený karabáč u pasu.

„Dobře, dobře,“ zabručel Báthory, klesl zpátky do kalné vody a pokynul otrokyni, aby pokračovala.

Strážce se uvolnil, ale nepřestal na něj křivě hledět. Byl o tři, možná o čtyři roky mladší než Kornel, o stopu vyšší, šlachovitý, svaly na odhalených předloktích měl jako pletence ocelových drátů. Z temene vyholené hlavy mu padal na záda jediný pramen tmavých vlasů. Knír měl u levého koutku úst úhledně zastřižený, vpravo si jej nechal narůst tak, že se dal zaháknout za ucho. Bronzová pokožka a úzké oči naznačovaly, že pochází odněkud z černomořských stepí. Báthory ho nejdříve považoval za Tatara, jenže meč u strážcova levého boku prozradil něco jiného. Dlouhá, mírně zakřivená čepel, jednoruční rukojeť bez záštity, zato s výraznou hlavici v podobě ptačí hlavy – to byla proslulá kozácká šaška.

Po koupeli Báthory vstal z kalné, téměř bahnité vody a otroky-

Kapitán Báthory: Brána Irkally

ně ho ještě jednou důkladně opláchla, tentokrát studenou vodou. Nezaklel jen proto, že ho kozák upřeně sledoval a poklepával prsty na rukojeť karabáče. Dívka při utírání odvracela zrak od Kornelových intimních partií a zároveň tu a tam úkosem pohlédla na strážce. Báthory nedal najevo, že si toho všiml.

Oblékli mu *don*, *gömlek* a *dolamu* – spodky, volnou košili a k zemi sahající sutanu s úzkými rukávy. Vše bylo prostého střihu, z obyčejné bavlny, avšak velmi pohodlné. Nakonec dostal fialovou šerpu na přepásání a kožené střevice. Hlava zůstala holá.

Kozák odhrnul závěs v průchodu do hlavního prostoru stanu. Když Báthory prošel, vstoupil za ním.

Čelebi seděl na podušce za nízkým skládacím stolem a úhledně něco zapisoval na list papíru. Vypadal soustředěně, dokonce se zdálo, že příchod strážce a otroka nezaznamenal.

„Kleknout,“ strčil kozák do Kornela.

Báthory poslušně klesl na kolena a s rukama na stehnech se uklonil.

„Hubou k zemi!“ zavrčel strážce.

Báthory sevřel čelisti, ale položil dlaně před sebe a dotkl se čelem ošoupaného koberce.

Čelebi zapsal ještě několik řádků, přičemž pravidelně tiskl pero k inkoustem nasáklému polštářku v kalamári, potom špičku očistil hadříkem a položil pero na slonovinový podstavec. Posypal papír jemným pískem, sfoukl ho a pečlivě uložil stránku do pouzdra z nepromokavé kůže, v němž už se takových listů nacházela palec silná vrstva.

„Pojď se posadit, kapitáne.“

Kornel vstal, došel blíž a klesl na určený polštář. Po dvou letech na veslařské lavici měl dojem, že se vznáší na obláčku. Čelebi se k němu otočil a chtěl něco říct, ale zarazil se a nakrčil nos.

„Valláhi,“ vzhlédl ke kozákovi. „Pořád smrdí!“

„Jako starý kozel. Není to vina Širin, efendi – vydrhla ho opravdu důkladně.“

„Strašné.“ Čelebi se přesunul na větší podušku o krok dál. „Vojenské kadirgy jsou asi nejšpinavější místa na světě. Bude potřeba ještě několika koupelí, kapitáne, než z tebe smyjeme pach veslařské lavice.“

Báthory na to nic neřekl. Jeho nos naopak dráždily vůně – proto

zavrtěl hlavou, když Čelebi s tázavým výrazem pokynul k vodní dýmce.

„Moudrá volba, kapitáne. Já sám tabáku neholduji – znečišťuje tělo snad hůř než káva a alkohol. *Nargile* zde mám jen pro hosty. Pilaf a pohár čisté vody však určitě neodmítneš. Než ti je Širin přinese, nabídní si ovoce.“

Báthory sáhl po datlích. „Díky.“

„Díky, *efendi*,“ napomenul ho kozák. „Anebo *evliyo*. Oslovuj svého pána s úctou, jinak ti na místě...“

Čelebi mávl rukou. „Myslím, že to zvládnou, Kuzgun. Raději pomoz Širin uklidit po koupeli.“

„Efendi, nenechám tě samotného s tím...“

„Jsem si jistý, že mi nic nehrozí. Jdi.“

Kozák se zamračil, ale pak se uklonil, vrhl na Kornela varovný pohled a pozpátku opustil stan.

„Odpusť mi, kapitáne,“ rozpažil Čelebi ruce. „Jsem mizerný hostitel.“

Kornel překvapeně zvedl zrak.

„Má finanční situace se v posledních týdnech dramaticky zhoršila. Musel jsem propustit skoro všechny sluhy a otroky, a dokonce i většinu konkubín. Nechal jsem si jen Širin – je mladá a zdravá, takže zvládne cestování po mém boku. Dokonce si nemohu najmout ani početnější osobní gardu. Zůstal mi jen Kuzgun.“

Báthory mlčky žvýkal datle.

„Teď ti určitě bleskla hlavou otázka, proč jsem tě koupil, když mám potíže s penězi.“

„Nedostal jsi mě darem?“

„Jistě, protože mi Bůh dal prohnanou mysl. Ale byl jsem odhodlán za tebe zaplatit. Proč asi?“

Báthory se tvářil, jako by studoval ornamenty na koberci.

„Uspokojivou odpověď sám neznám,“ pokračoval Čelebi zamýšleně. „Abdülkadira pašu jsem přesvědčil, že potřebuji tvé svědectví o zkáze *Lovce lvů*. Což je vlastně pravda. Když už jsme u toho – vzpomínáš si na nějaké podrobnosti? Údajně vybuchl prach v podpalubí a loď se rozletěla na kousky. Potom ses topil, celou noc jsi zápasil o život na trosce kadirgy. Takové zážitky mohou lidskou mysl...“

„Pamatuju si všechno.“

Kapitán Báthory: Brána Irkally

„Ach. Díky Bohu. Později mi vše povyprávíš. Jak jsi jistě postřehl, pracuji na knize. Jsem putující derviš a na popud Proroka, který se mi před mnoha lety zjevil ve snu, zapisuji všechno, co jsem viděl a zakusil, hlavně války a velká vítězství pro slávu všemohoucího Boha.“ Čelebi si vzal z tácku plátek žlutého melounu. „Jenže jak správně odhalil ten lišák Abdülkadir, kvůli svědectví o zkáze *Lovce lvů* jsem tě z galejí vykupovat nemusel. Obzvlášť když mám v současnosti tak hluboko do měšce. Sám se teď snažím přijít na to, proč jsem se rozhodl to udělat.“

Do stanu vešla Širin, poklekla a položila na taburet tácek se dvěma stříbrnými poháry. Čelebi je vzal a jeden podal Báthorymu. Konkubína vstala a odcupitala připravit jídlo.

Báthory přičichl a opatrně se napil. Obočí mu vylétlo vysoko k čelu.

„*Boza*,“ usmál se Čelebi. „Vyrábí se z ječmene. Chutná trochu jako vaše pivo, ale nestoupá tak rychle do hlavy.“

Báthory si dopřál druhý, mnohem hlubší doušek. Do tváře se mu vrátil život.

„Takže,“ navázal Čelebi. „Co s tebou mám v úmyslu? Zatím přesně nevím. Každý derviš hledá *hakikat* – hluboké vnitřní poznání, absolutní pravdu. K němu vede *tarikát* – mystická pouť. Na ní dervišovi ukazují směr různá znamení, často tajemná a nečekaná. Většinou přicházejí ve snech – občas ke mně, nehodnému, promluví sám Prorok, někdy se mi zjeví můj milovaný otec, moudrý a vznešený Mehmed Zilli, dopřej mu Alláh věčná potěšení v rajských zahradách. Často se však znamení objevují i ve skutečném světě – v podobě událostí, které už na první pohled nejsou náhodné. Tak jako naše opětovné shledání dnes ráno.“

„Podle tebe se událo z Alláhovy vůle?“ zkřivil Báthory rty.

„Coby nevěřící tomu sotva porozumíš, ale Bůh nás někdy vede zvláštními stezkami. Tímto setkáním mi něco naznačuje. Ve své přízemní krátkozrakosti zatím netuším, co přesně, ale jsem odhodlán to zjistit. Proto tě potřebuji po mém boku.“

„Možná se Bůh snaží něco naznačit mně. Možná ty jsi znamení, které mám rozluštit já.“

Čelebi na okamžik ztuhl, ale pak se zasmál. „Odpověděl bych, že je to znamení pro nás oba... kdybys byl věřící. Jenže ty jsi džaur. Tobě Bůh znamení nesesílá.“

„Aby ses nedivil. Jednou jsem ve snu viděl něco, co se stalo stovky mil daleko.“

„Prorocký sen? Nevěřím. Jsi bezbožný barbar.“

„Ze svého pohledu vyznávám pravého Boha já a ty jsi pomýlený pohan.“

„Valláhi!“ zvolal derviš. „Vy křesťané jste tak zaostali... Nepochopím, jak můžete setrvávat v těch přežitých bludech, které až skrze Proroka vykvetly do pravé víry. Doufal jsem, že v tobě naleznou něco hlubšího, skutečně duchovního.“

„Rád jsem tě zklamal,“ usklíbl se Báthory. „Pošleš mě zpátky na veslici?“

„Nezahrávej si s mou dobrotou,“ pokáral ho Čelebi. „Chtěl jsem tě koupit už tehdy ve Varatu. Mnozí o tobě hovořili s obdivem, a nejen džauři. Navíc se mi dostala do rukou kniha tvých básní a zjistil jsem, že s perem zacházíš stejně obratně jako s mečem. Avšak nepodařilo se mi získat tě – Ali paša tě daroval sultánovi. Pamatuješ? Radil jsem ti, abys přijal pravou víru a uchránil se tak před potupnými podobami otroctví.“

„Zjevně jsem tě neposlechl.“

„Zjevně. A jak vidím, svého rozhodnutí nelituješ ani po dvou letech u vesla.“

„Snad jsi nedoufal, že ze mě uděláš mohamedána?“

„Kdybys konvertoval, mohl by ses stát mým pobočníkem – tak jako Kuzgun.“

„Kozák ve skutečnosti není svobodnější než ta dívka,“ odfrkl si Báthory. „Chceš ze mě mít psa, který ti pokaždé přinese hozený klacek?“

„Při Prorokovi, ta boza ti tedy vrátila kuráž!“ Čelebi si odfrkl a napil se, až mu ohryzek divoce poskočil. „Nezapomínej, že jsem tě zachránil před utonutím. Také jsem zabránil tvému opětovnému přikování k veslu. Nebýt mne, už dnes v noci bys znovu spal ve vlastních hovnech na nějaké kadirze.“

Kornel vyprázdnil pohár. „Neprosil jsem se tě o to.“

„To není důvod k nevděku.“

„Nejsem ti nic dlužen. Nic.“

Vchod do stanu se rozhrnul. Kuzgun probodl Báthoryho pohledem. „Všechno v pořádku, efendi?“

„Ne úplně,“ mračil se Čelebi. „Ale poradím si. Nech nás.“

Kapitán Báthory: Brána Irkally

„Jsem zde. Stačí zavolat.“

„Tak tedy,“ zabručel učenec, když kozák zmizel za zvlněnou látkou, „očividně jsem se mýlil. Galeje tě nezlomily, kapitáne. Pořád tentýž tvrdohlavec jako při našem prvním setkání.“

„Jsem jen chlap, který už nemá co ztratit,“ odvětil Báthory mírněji. „Ani získat. Jsou pouze věci za mnou. Předě mnou neleží nic. Možná mi bylo souzeno chcípnout tam venku na moři, utopit se jako štěně...“

„Kdyby ti to bylo souzeno, Bůh by si tě vzal. Jenže to neudělal. Postrčil tě ke mně, aby ovlivnil mou pouť. Nějaký tvůj skutek mi zásadně změnil život.“

„Dejme tomu. Co tedy bude dál?“

„Pokud nepřijmeš pravou víru, zůstaneš otrokem.“

„Co to znamená? Že ti budu držet slunečník a vynášet nočník? Jestli se ti dnes ve snu zjeví otec, určitě ti poradí, aby sis obstaral silný řetěz a dlouhý bič.“

Čelebi se zachmuřil. Do této chvíle napůl ležel, opřený o jeden loket, teď se zvedl do sedu. Rázně dopil bozu a zdálo se, že zavolá strážce a nechá Báthoryho vytáhnout ven a zbičovat. Pak ale zkřížil nohy, přivřel oči a několikrát se zhluboka nadechl a vydechl.

Plátěnými stěnami se do stanu linulo večerní slunce a halilo všechno ostrým jase.

Čelebi otevřel oči.

„Vykročili jsme nesprávnou nohou, kapitáne. A když je cesta neschůdná, někdy je dobré vrátit se na začátek.“

„K otázce, proč mě chceš vlastnit?“

„Taková slova jsem nikdy nepoužil. Nepotřebuji se pyšnit tím, že mi obávaný křesťanský hrdlořez leští boty. I když musím přiznat, že je to docela lákavá představa.“

„Silný řetěz,“ ucedil Báthory. „Dlouhý bič.“

„Vím, že by ses nestal sluhou ani pod hrozbou mučení a smrti. Pravda je taková, že nerad cestuji sám. Čím početnější družina, tím lépe. To je role, v níž si tě představuji. Můj společník na cestách.“

Báthory se pořád mračil. „Na cestách kam?“

„To zatím nevím. Poslali mě na tento prokletý ostrov, aby mě uklidili od dvora...“

„Upadl jsi do nemilosti?“

Čelebi si povzdechl. „Můj strýc, patron a ochránce Melek

Ahmed paša před měsícem zemřel. Možná jsi o tom výjimečném muži slyšel.“

„Nebyl nějakou dobu velkovezírem?“

„Byl.“

„Ten se asi s köprülüovskou chátrou neměl v lásce.“

„Konečně alespoň náznak intelektu. Máš pravdu, strýc si s těmi nevzdělanými albánskými samozvanci nepadl do oka. Hlavně ne se starým šakalem Mehmedem. Dokázal jim však vzdorovat, dokonce unikl několika pokusům o atentát. Jenže nakonec se jeho osud naplnil, dej mu Bůh věčnou slávu a hojnost rajských potěšení. Nemusím ti říkat, že nepřátelé se slétli na jeho majetek jako supi na mršinu.“

„A potřebovali odstavit zákonné dědice. Máš štěstí, že vůbec žiješ.“

„Bůh nad tímto ubohým dervišem drží ochrannou ruku.“

„Tohle všechno ale znamená, že na Krétě ztvdneš celé měsíce, možná léta.“

„Tím spíše se mi bude hodit *musahib*.“

„Co je to?“

„Mne samotného považují za vynikajícího *musahiba*. Je to pobočník, důvěrník, občas vypravěč příběhů, recitátor, předčítač z Koránu...“

„Tím ti neposloužím, i kdybych chtěl.“

„Hovořím přece o svých schopnostech. Ale ani ty nejsi člověk, který umí jen párat břicha. Bůh mi odpusť, že něco takového vyslovím k barbarovi, ale... obdivuji tvé básně. Četl jsem několik křesťanských básníků, ale žádné verše mě nezasáhly jako ty tvé. Po Melekově skonu jsem je pročítal pořád dokola. Tvá ztráta byla jiná než má, ale hluboce procítěný smutek po milované osobě rozechvěl i něco ve mně.“

Čelebi se narovnal, zvedl pohled skrz střechnu stanu do neznáma a zarecitoval:

*Bývalas pro mne Helenou,
však ocelí chladnou, kalenou
v srdci dobytý hradby Tróje,
pouze hořkých vzpomínek roje
dlí v ruinách, kde tlukotu není víc.*

Kapitán Báthory: Brána Irkally

*Černý dým a opar sychravý
jak krutý kat mé city popraví,
havran zaklová v lebky kout,
v žebrech bude vichr dout
tam v mlhách, kde spočineme spolu...*

Báthorymu se vyhladily vrásky a rozšířily oči. Čelebi po chvíli nepřítomného zírání sklonil hlavu.

„To mohl napsat jen vzdělaný muž. Žel, nepřicházím s takovými do styku často. Obzvláště ne na válečných výpravách, kam mě posílají coby pozorovatele a kronikáře. Už chápeš, kapitáne? Koupil jsem tě v naději, že si s někým budu moci promluvit i o něčem jiném než o nabodávání hlav na kopí.“

„Anebo chceš získat mou důvěru a pak ze mě tahat poznatky o císařských pevnostech.“

„Samozřejmě,“ ušklíbl se Čelebi. „To je součást dohody s kaptan pašou.“

Báthory pozvedl obočí. „I kdybych ti něco takového prozradil – což nemám v úmyslu –, budou to dva roky staré údaje. Nestojí ani za dýmku močky.“

„Vím, ale musel jsem tomu starému žralokovi předhodit kus masa. Mé potřebě získat společníka pro konverzaci o poezii by asi neporozuměl.“

Báthory pozvedl koutky úst. Už už se zdálo, že řekne něco vlídného, ale Kuzgun právě rozhrnul vchod a Širin přinesla misku čerstvě uvařeného pilafu.

„Najež se a potom odpočívej,“ řekl Čelebi. „Písmo říká, že pospíchat je hřích – dopřeji ti tedy čas na rozmyšlenou. Zvaž situaci. Popřemýšlej, kde jsi byl včera a kde jsi dnes.“

„Říkáš to, jako by mé rozhodnutí mohlo něco ovlivnit.“

„Může. Přinejmenším to, zda si skutečně obstarám silný řetěz a dlouhý bič.“

Během jídla už mezi nimi nepadlo ani slovo.

Báthory se nerozmýšlel dlouho. Už za soumraku přesně věděl,

kterým směrem by se měl ubírat jeho osud. Počkal si však do druhé večerní modlitby, po níž Čelebi přestal mžourat do papírů a konečně si lehl. Jakmile začal chrápat, Báthory se po špičkách vykradl ze stanu.

Mezi špičatými vrcholky stanů viděl hradby Kandie. Na otlučeném cimbuří hořely louče a lucerny. Světla křesťanského světa...

„Říkal jsem efendimu, že tě máme na noc přivazovat.“

Báthory se bleskově otočil. Kuzgun vykročil ze tmy pod převislou plátěnou stříškou. Pušku, do této chvíle opřenou pažbou o zem, sevřel v obou dlaních – byla to moderní křesadlovka s dlouhou hlavní a evropsky tvarovanou pažbou.

„Věř mi, dokážu s ní zacházet. I kdyby se ti podařilo doběhnout až k hradbám, skolím tě, aniž bych se vzdálil od stanu.“

„Otázka je, jestli jsi tak skvělý střelec,“ zabručel Kornel, „nebo nehorázný chvastoun.“

„Na vzdálenost honu ustřelím komárovi koule.“

„Takže druhá možnost.“

„Ty zasraný...“

„Zbytečně se naparuješ. Jdu si jen ulevit. Poprvé po dvou letech jsem do sebe dostal skutečné jídlo. Žaludek ho neudrží – a hlavně ne tu napodobeninu piva. Mám budit evliyu jen kvůli burácení ve střevěch?“

„Lžeš. Efendi tvrdil, že nejsi takový pitomec, abys chtěl zdrhnout hned první noc. Prý se budeš pár dní krmit a léčit a o útěk se pokusíš, až když zesílíš a pečlivě si naplánuješ, jak se dostat z tábora do města. Mýlil se. *Jsi* pitomec.“

„Možná,“ odfrkl si Báthory. „Ale vždycky lepší pitomec než zrádce, který naplival na svou víru a slouží pohanovi.“

„O tom víš hovno,“ odsekl kozák. „Jdeme, táhni do stanu. Už zítra budeš spát na řetězu.“

„Kdo mi ho nasadí?“

„Hádej.“

Báthory mu pohlédl do obličeje. Kozák jeho pohled bez zachvění opětoval.

„Nechceš to udělat,“ ucedil pod vousy.

„Co?“

„Nepokusíš se mě přemoci.“

Puška v ohbí lokte byla natočená hlavní ke kapitánovi, kozákův

Kapitán Báthory: Brána Irkally

palec na kohoutku, ukazováček na spoušti. Báthory po chvíli pokýval hlavou a nechal ramena klesnout. „Ne, nepokusím. Na to se musím ještě pár dní krmit a léčit. Nabrat sílu, všechno si naplánovat. Potom se uvidí.“

„Kuzgune?“ ozval se ze stanu Čelebiho rozespálý hlas. „Co se děje?“

„Tvůj nový otrok, efendi. Přesně jak jsem předpokládal.“

„Pokusil se vzít do zajecích?“

„Přesně tak.“

„Podcenil jsem ho.“

„Spíš přecenil. Spi dál, efendi. Postarám se o to.“

„Netrestej ho. Alespoň zatím.“

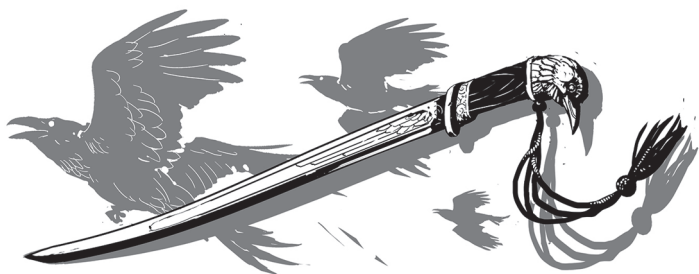
„Jak přikazuješ.“

„I ty si musíš někdy zdřímnout,“ utrousil Báthory.

„Jistě,“ přikývl Kuzgun. „Ale nebudu ti hlásit kdy. Padej dovnitř, dokud ti to říkám po dobrém. Máš štěstí, že nechci efendiho rušit tvým bolestným skučením.“

Báthory se naposledy ohlédl ke Kandii.

Připadalo mu, že křesťanská světla blikají mnohem dál než před chvílí.

HLAVA DRUHÁ,

v níž Bůh vyslechne Čelebiho modlitby, avšak nenaplní je podle dervišových očekávání.

Báthory zvažuje, zda je jeho nová situace skutečně lepší než galeje.

Když Báthory vyšel ze stanu, Čelebi se otočil na taburetu ve stínu převísle stříšky a zavěťřil.

„Milosrdný Bože,“ odtáhl se. „Ještě pořád? I po třetí koupeli? Ta špína se do tebe pořádně zažrala.“

„Možná to není pach galejí, efendi,“ ušklíbl se Kuzgun. „Třeba tak Uhři prostě smrdí. Jako cikáni nebo Tataři.“

„Anebo Kurdové,“ připustil Čelebi. „Jejich puch taky nepřebiješ ani vláčením po všech istanbulských hamamech a poléváním nejdražšími alexandrijskými voňavkami. S pohany zpoza Dunaje to bude podobné. Pověstmi o jejich mizerných hygienických návycích mě strašila už matka. Jak jsem se později přesvědčil, příliš nepřeháněla. No nic, kapitáne, budeme to zkusit dál. Širin tě znovu vydrhne dnes večer a pak každý další. Snad se to zlepší.“

Báthory ty dva poslouchal jen na půl ucha. Rozhlížel se po táboře plném shonu a hluku. Gaziové proudili oběma směry, čepele tirpanů a hlavně mušket se blýskaly ve slunci, zněly povely i sborové odpovědi, hlaholily trubky, rachotila kola vozů a dělových lafet, dusali koně. Do toho všeho hrál mehter a dočista tak měnil mumraj v táboře v ohlušující kakofonii.

Kapitán Báthory: Brána Irkally

„Co znamená ten mumraj?“ zeptal se Báthory. „Pochopili jste, že benátského lva neulovíte, a tak se chystáte na návrat do Istanbulu?“

„Právě naopak. Kaptan paša se obává hrdelního trestu za průnik černého korábu do přístavu, takže přemýšlí, jak zmírnit velkovězírův hněv. Dnes ráno se probudil s plánem masivního útoku na město. Domnívá se, že když ho dobude, úplně tím zastíní nedávné selhání. Zní to logicky.“

„Pouze když připustíš, že se města skutečně zmocní,“ podotkl Báthory. „Trčíte tu už... jak dlouho? Deset let?“

„Na ostrov jsme zaútočili roku tisíc padesát pět, Kandii jsme oblehli v tisícím padesátém osmém.“

„Nevyznám se v mohamedánském kalendáři.“

„Teď je rok tisíc sedmdesát dva.“

„Takže obléhání trvá už... čtrnáct let. Bez jakéhokoli výsledku.“

„Kdepak bez výsledku. Obsadili jsme celý ostrov, dobyli mnohá města a pevnosti. Tehdy, na prahu války, jsem zde byl. Viděl jsem pád Hanye a Resma. Později podlehla Siteia...“

„Ale Kandie vám, s Boží a papežovou pomocí, pořád plive na hlavy. I navzdory tomu, že jste ji odřízli od vnitrozemského zásobování. Nevidím důvod, proč by se právě tenhle šturm měl podařit.“

„Já ano. Kaptan paša je zoufalý.“

„Zoufalejší než obránci? O tom pochybuji.“

Čelebi si nahlas povzdechl. „Nu ano. Nechť mi Alláh – On je chápavý! – odpustí malověrnost, ale také nevěřím, že se situace náhle obrátí. Obzvláště ne teď, když benátská flotila dopravila do města čerstvé posily, zásoby a střelivo.“

„Ten váš admirál asi není kdovíjaký stratég, hm?“

„Je v úřadu teprve od loňska.“

„Příštího roku se na stejném postu nedočká.“

„Ne. Zřejmě se ho vůbec nedožije.“ Čelebi vzhlédl. „A až k tomu dojde, až mu janičářský aga doručí hedvábnou stuhu, my se musíme držet co nejdále. Aby v pytlích neskončily i naše hlavy.“

„Hlavně ta tvoje,“ neodpustil si Báthory. „My jsme jen otroci, nemyslíci zvířata. Nepodílíme se na pánových prohrách.“

Juraj Červenák

Zarachotila kopyta a v uličce mezi stany se zatřpytily tугy se zlatými pŕlměsíci.

„My o vlku...“ zastínil si Báthory oči dlaní.

„Valláhi!“ Čelebi sklouzl z taburetu na kolena. „Míří přímo sem!“

Vřava v uličce odumírala. Houfy gaziů se bleskově trhaly a postupně klesaly, jako by jim obrovská neviditelná čepel podsekávala nohy.

Kuzgun popadl Báthoryho za rameno.

„Jo, vím to i bez tebe,“ vytrhl se mu Kornel a zabořil kolena do prachu.

Jízda zvonící honosnou zbrojí zastavila před stanem.

„Evliyo!“

Čelebi nesměle vzhlédl. Abdŕlkadir paša měl na sobě nádherný kyrys s ornamenty intarzovanými zlatem a stříbrem. Na slunci se třpytil jako nadpozemské zjevení.

„Vznešený, nedostižný pašo!“ rozpažil učenec ruce. „Jaká to čest pro ubohého dervíše! Smím tě pozvat do svého skromného příbytku?“

„Nemám čas, evliyo. Jak vidíš, připravuji gachie k boji. Zítřa ráno začne útok, po souši i po vodě. Děla a bubny zahřmí tak, že pod městem pukne zem. Každý věřící, schopný sevřít zbraň a zemřít pro majestátního Alláha, vyrazí do střetu s bezbožnými zloduchy.“

„Velkolepý plán, kaptan pašo! Jako sipáhi a věrný sultánův otrok se také chopím meče.“

„Ne. Ty si najdi místo s dobrým výhledem a bedlivě všechno sleduj, abys dokázal můj triumf zapsat do kroniky.“

„Jak přikazuješ, ctihodný!“ zvolal Čelebi a znovu sklonil čelo k zemi – hlavně proto, aby zakryl výraz nesmírné úlevy. „Pokusím se, pokud mi to mé ubohé schopnosti dovolí, popsat bitvu jako nejskvostnější vítězství, jehož jsem se osobně zúčastnil. Také o ní, jestliže laskavě svolíš, složím hrdinský zpěv.“

„Jednu oslavnou báseň jsi mi už slíbil. Jak pokračuješ?“

„Kasída je hotová, veliký pašo!“

„Vstaň a zarecituj mi z ní.“

Čelebi se zvedl, narovnal ramena, rozhlédl se po tvářích důstojníků na koních, spojil ruce v širokých rukávech kaftanu a hlasem jako zvon přednesl:

Kapitán Báthory: Brána Irkally

Chvála Bohu vznešenému!

*Tu noc od severu, jako z pekel vřících,
vypluly černé lodě, plné nevěřících,
tisíce kanónů burácely hlasem hromu,
bídáci na moři rozpoutali pohromu.*

Chvála Bohu vznešenému!

*Veličenstvo kaptan paša, pozorný a bdělý,
volal reisy, než sami nebezpečí zřeli,
kadirgy do litého střetu vypluly,
ohně vyšlehly, hladinu dým zahalil.*

Chvála Bohu vznešenému...

„Chvála!“ skočil mu Abdülkadir do řeči. „Stačí, evliyo. Jsou to dobré verše. Večer mi předneseš celou báseň. Zvu tě do svého hamamu na oslavu ve společnosti udatných, kteří zítra povedou úder na hadí hnízdo. Pokud celé tvé dílo potěší mé uši, dostaneš padesát zlatých, dobrého koně a meč s jílcem vykládaným jantarem.“

Čelebi znovu padl na kolena a třikrát se dotkl čelem země. „Nehodný derviš ti poníženě děkuje! Jsi pýchou samotného Boha, velkolepý pašo! Sláva ti navěky a dlouhý život v hojnosti a vážnosti!“

„Doufejme, evliyo, doufejme.“ Abdülkadir už chtěl pobídnout koně, když mu zrak padl na muže se zjizvenou hlavou. Svraštil obočí. „To je on?“

„On,“ přisvědčil Čelebi. „Kornelius Báthory, vrah mnoha dobrých sultánových bojovníků.“

„Nějaké pokroky?“

„Chce to čas, ctěný pašo.“

„Takže stále nepřijal pravou víru?“

„Odpusť, ale ne. Je zabeđený a tvrdohlavý jako kavkazský beran.“

„Ať to netrvá příliš dlouho, evliyo. Škoda na něj plýtvat jídlem a vodou.“

„Já ho zlomím, ctihodný pašo. A když ne, sám mu setnu hlavu a nabodnu ji na kůl.“

Báthory pohlédl úkosem na Čelebiho a pak vzhlédl k admirálovi. Vedle něj klečící Kuzgun zasyčel, popadl ho zezadu za krk a přitiskl mu obličej k zemi.

Abdülkadir odtrhl pohled od drzého otroka a pobídl koně.

„Hodinu před *akšamem* v mém hamamu, evliyo!“ zavolal přes rameno a společně s ostatními jezdci zmizel v oblaku prachu.

„Jestli to uděláš ještě jednou, kozácký šmejde,“ vyplivl Báthory špinavou slinu a hřbetem dlaně si otřel obličej, „zlomím ti nejdřív tu ruku a potom i vaz.“

Kuzgun si jen pohrdavě odfrkl, vstal a oprášil si kolena.

„Výborně,“ zabručel Čelebi. „Teď musím rychle dopsat tu mizernou veršovánku.“

Abdülkadir Čelebiho kasídu za mizernou nepovažoval – derviš se krátce před půlnocí vrátil na novém koni. Uzdu však svíral v dlaních Kuzgun, který arabského hřebce vedl za sebou. Když zastavili před stanem, Čelebi cosi zamumlal a bezvládně sklouzl ze sedla. Kozák ho hbitě zachytil, přehodil si ho přes rameno jako pytel rýže a odnesl do stanu. Při ukládání na matraci zacinkal plný měšec.

„Všemohoucí...“ Čelebi procitl a popadl se za hlavu. „Přisahám na Černý kámen v Mekce, že už nikdy... nikdy nepodlehnu pokušení. Nezhřeším proti Písmu... Prokleté víno! Prorok věděl, proč ho pravověrným zapověděl...“

„Potřebuješ se jen vyspat, efendi,“ řekl Kuzgun. „Ve skutečnosti jsi toho moc nevypil. Do rána se vzpomeneš.“

„Já ubohý... Derviš má žít v skromnosti... odmítat hmotné statky a hříšná potěšení... Takto mě Bůh trestá...“ Čelebiho klížící se oči zabloudily k Báthorymu, sedícímu se zády opřenými o středový kůl. „Mrzí mě ten řetěz, kapitáne,“ sklonil pohled k obruči na Kornelově kotníku. „Doufal jsem... že budeme přátelé. Nevadí mi ani, že jsi bezvěrec... I já mám občas podezření... že křesťanský a muslimský Bůh... je jeden a tentýž. Co myslíš?“

„Myslím, že sis dal pořádně do nosu,“ řekl Báthory. „Po kolika pohárech jsi ztratil dar plamenné recitace?“

„Hehe... Naštěstí mě paša zahrnul dary... ještě předtím. Nerozumí poezii, starý jezevec. Označil mé verše za výborné. Kdeže.

Kapitán Báthory: Brána Irkally

Házím korálky prasatům... a ti hlupáci je považují za perly... Ty to víš... Ty tomu rozumíš. Kapitáne, chtěl bych získat tvou důvěru...”

„Dnes ne,“ přerušil ho Kuzgun důrazně. „Spi, efendi. Zítra tě čekají povinnosti. Musíš zaznamenat útok.“

„Širin!“ vzpomněl si náhle Čelebi. „Kde jsi, má krásná konkubíno? Můj syrský kvítku...”

Plátno na zadní části stanu se rozhrnulo, otrokyně vešla a poklekla.

„Pojď ke mně, Širin,“ blábolil Čelebi. „Polaskej mé ničemné, hříšné tělo. Možná přece jen rozdmýcháš vašeň...”

Konkubína úkosem pohlédla na Kuzguna. Sevřel čelisti, ale neznatelně přikývl. Černovláska se přisunula k opilci a nechala se obejmout kolem ramen. Čelebi se svalil na záda a stáhl ji k sobě.

Kozák se rázně otočil a vyšel ze stanu. Báthory ho vyprovodil pozorným pohledem.

„Širin... má krásná Širin... ty jediná jsi mi zůstala...”

Čelebi zasténal a ztichl. Krátce nato začal chrápat. Báthory zařinčel řetězem a natáhl se na podušku.

Spánek už mu začal zavírat oči, když uslyšel šustění. Širin opatrně vstala a vykradla se z hlavního pavilonu. Kdesi za plátěnou stěnou se ozval šepot. Cinkla spona na opasku.

Báthory naslouchal tichému šelestu a občasnému přidušenému zasténání. Po nějaké době Kuzgun zamručel a Širin vyjekla do dlaně.

Čelebi zachrochtal, obrátil se na druhý bok a vypustil větry.

Ráno je probudilo dunění kanónů.

Olivovník musel být starý stovky let. Kmen vypadal jako spletený z tuctu menších, nemocně pokroucených sukovitých stromů. Navzdory tomu měl bujné, svěže zelené listí a rozložitá koruna poskytovala příjemný chládek.

Čelebi se zakloněnou hlavou hleděl na oblohu, jako by odtamtud očekával inspiraci nebo mystické znamení. Zjevně nepřišlo ani jedno, protože po chvíli zívł, protřel si dlaní tvář a sklonil pohled.

„U Proroka, tohle nikam nevede.“ Odložil pero i tenkou dřevěnou podložku, kterou si vsedě opíral o koleno. List papíru na ní

zůstal prázdný. „Jak mám psát chválu na hrdinství našich gaziů, když už třetí den jen plýtváme střelným prachem? Kde je nějaký smělý útok, prohnaná lest nebo nečekaný zvrat? Jen mi tu zbytečně vysychá kalamář. Vůbec se nedivím tvému postoji, kapitáne,“ prohodil přes rameno.

„Postoji?“ odfrkl si opodál sedící Kuzgun.

Ve stínu za stromem ležel na rozprostřeném plášti Báthory – uvelebený na zádech, pata jednoho chodidla na špičce druhého, ruce za hlavou, oči zavřené, v koutku úst suché stéblo.

„Odpusť, efendi,“ bručel kozák, „ale jsi k němu příliš shovívavý. Je to přece otrok. Měl by tě ovívat vějířem a na povel ti podávat vodu a ovoce. Místo toho si ten budižkníchemu hoví jako paša. Dokonce začínám mít pocit, že usnul. Jak může chrápat v takovém rámusu?“

„Válka tě naučí usnout i uprostřed kanonády,“ ozval se Báthory, oči však neotevřel. „Věděl bys to, kdyby ses někdy skutečné války zúčastnil.“

„O mých válečných zkušenostech víš prd,“ zavrčel Kuzgun. „Neválej se tam jako prase na hnoji a přines čutory ze sedel!“

„Nepolehávám tu jen tak. Uzdravuju se a sílím. Abych vydržel mučení, až ze mě Abdülkadir začne páčit údaje o křesťanských hradech. Do té doby se musím šetřit. Vstanu, až se začne dít něco zajímavějšího.“

„Což asi hned tak nebude,“ utrousil Čelebi a zalétl pohledem ke Kandii.

Od kopců, z nichž sledovali hemžení kolem města, se v chvějivých ozvěnách odráželo burácení tureckých i kandijských děl. Celoželezné i výbušné střely létaly tam i zpátky. Na jedné straně narážely do hradeb a dopředu vysunutých špičatých bastionů, na druhé zvedaly k obloze smršť hlíny a kamení těsně před osmanskými zákopy a zatarasy. Občas turecká koule prosvištěla nad cimbuřím a zasáhla některou z dávno evakuovaných budov za hradbami. Benátští střelci se soustředili na podminovací zákopy, které se pozvolna plazily k opevnění. Při každém zásahu je proměňovali v masové hroby kopáčů, ale Turci si s tím nelámali hlavy a hnali k motykám a lopatám další křesťanské otroky.

„Už jsem zažil pár mizerných velitelů, ale Abdülkadir je jejich král,“ podotkl Báthory. „Takhle obranu nezlomí ani za sto let.“

Kapitán Báthory: Brána Irkally

„A hedvábná stuha už je na cestě,“ zabručel Čelebi. „Nezbývá moc času. Kaptan paša potřebuje rychle výsledky.“

„Výhodu náhlého drtivého úderu už propásl. Tahle přestřelka skončí tím, že vám dojde střelivo a Kandijští se vám vysmějí z ohlodanějších, ale pořád hrdě stojících hradeb. Říkám ti, pokud nějaký Benátčan nevleze do muničního skladu se zapáleným čibukem a omylem nevyhodí do vzduchu bastion, mohamedánská noha nespočine na kandijské dlažbě.“

„Abys nebyl překvapený,“ řekl Kuzgun, opřel pušku pažbou o zem a vstal z balvanu, na kterém doteď seděl. „Pohlédni k severu, efendi. Je tam nějak rušno.“

Čelebi natáhl krk. Také Báthory se posadil, zív a obrátil pohled k pobřeží.

Z přístavišť západně i východně od Kandie vypluly turecké galéry a galeoty a rychle mířily k přístavu.

„Zaútočí na přístav!“ rozjasnila se Čelebimu tvář.

„O tohle od rána šlo,“ přisvědčil Kuzgun. „Proto topčiové tak urputně bušili do městských hradeb – chtěli zaujmout pozornost obránců a přinutit je, aby rozložili síly podél celého opevnění. Flořtila teď tvrdě udeří na kotviště. Než Benátčané přesunou do přístavní pevnosti dost sil, lodě se prostřílejí dovnitř. Cha! A prý že kaptan paša není dobrý taktik.“

„Nemýlil jsem se,“ odfrkl si Báthory. „O válce nevíš ani tolik, kolik by se za dětský nehet vešlo.“

Kozák se k němu podrážděně otočil, ale Čelebi mávl rukou.

„Zmlknete, oba! Konečně se děje něco hodného inkoustu. Budu si dělat poznámky, tak mě nerušte zbytečným škorpením!“

Derviš si opřel o koleno podložku s papírem, namočil pero do kalamáře a s dychtivým výrazem začal psát. Po zaznačení data a krátké chvále na Alláhovu moudrost odtrhl oči od papíru a zadíval se k pobřeží.

Členy tureckých veslic krájely tyrkysovou vodu jako žraločí ploutve. Brána přístavu se ničím nezavírala, ale tyčila se nad ní pevnost Rocca al Mare, sice jen dvoupatrová, avšak robustní stavba s vrcholem lemovaným cimbuřím a střílnami. I na tuto vzdálenost bylo vidět, jak po přístavních hradbách, které přímo navazovaly na městské opevnění, proudí k tvrzi rychlé posily.

„Do toho, chlapi!“ Báthory vstal, aby měl lepší výhled. „Děl

máte nepřeborně. Opřete se do těch pohanských necek vši silou. Předvedťte jim lví zuřivost!“

Osmanská flotila spustila palbu. Pevnost ji opětovala až po chvíli, a navíc byla odpověď slyšitelně slabší a sporadičtější. Lodě se blížily nezměněným tempem; ty z východu brzy začaly obracet přídě do vodní brány.

Čelebi chvíli horečně psal, pak ale i on odložil papír a pero, vstal a přešel ke Kuzgunovi. Mračnem dýmu, který zahalil přístav, probleskovaly ohnivé plivance výstřelů. Turecké lodě už byly tak blízko, že Kandijci pálili i z mušket. Také pevnostní dělostřelci se konečně vzpamatovali. Koule svištěly nad hladinou, k obloze stříkaly bělostné gejzíry, létaly úlomky plátování, vesel i stěžňů. Útočníci však nepolevili v tlaku. Dým zhoustl tak, že trojici na vrcholku téměř zaclonil výhled na pevnost.

„Alláhu, ty jsi vznešený, vlij do údů pravověrných sílu,“ modlil se Čelebi. „Nechť jim tváří v tvář pohanské zlovůli planou srdce odvahou. Znič podlé džaury...“

Náhle ztichl.

Oblaka kouře v přístavu rozkrojily tři vysokánské stěžně. Báthory se zašklebil. Kuzgun zúžil oči. Čelebi přešlápl z nohy na nohu.

Galeona tažená několika galeotami se jako černá mořská obluda vysoukala z přístavu a vklínila se do tlačénice před vodní bránou.

„A je po bitvě,“ řekl Báthory.

„Ne,“ namítl Čelebi.

Čtyřicet děl zaburácelo jako příboj rozpoutaný podmořským zemětřesením. Galeona i lodě kolem ní nadobro zmizely ve vířícím bílém mračnu.

„Až teď.“ Čelebi odvrátil pohled, vrátil se do stínu olivovníku, sedl si a začal psát. Obočí měl svráštělé a oči nepřítomné, jen pero létalo po papíru jako divoce roztočený vlček.

Dělostřelba kolem města postupně utichla. Turci obraceli pozornost k přístavu. U Rocca al Mare se ještě chvíli bojovalo, ale nakonec utichly i kanóny v pevnosti a na lodích. Dým před vodní bránou se trhal jako mlha na slunci. Čelebi nevzhlédl, dál horlivě zapisoval.

Galeona měla otlučené boky, proděravělé dvě plachty a archanděl na galionu přišel o kus štítu.

Kapitán Báthory: Brána Irkally

„Lehká poškození,“ konstatoval Báthory. „Ta loď je plující hrad.“

Z tureckých lodí, které se probíjely nejbližší k pevnosti, zůstaly jen vraky. Mnohé hořely a zvolna se potápěly. Ostatní veslice se rychle vracely do přístavišť. Ve zčeřeném vodě se hemžily drobné postavičky – obracející se galeona je rozhrnovala jako napadané listí.

Zakvílely turecké trouby – velely konec útoku a ústup mimo doštel.

„Snad to kaptan paša konečně pochopil,“ řekl Báthory. „Dobyť Kandie se nikdy nezapíše mezi jeho úspěchy.“

Čelebi dokončil větu, otřel špičku pera, pečlivě odložil všechny psací potřeby a zvedl zrak. Snažil se zachovat klid, ale oči měl plné obav.

„Teď začnou padat hlavy,“ řekl. „Po tuctech. Ve vzteku nad vlastní neschopností Abdülkadir obviní velitele útoku ze selhání a nakrmí jimi katův meč. Oni se samozřejmě ještě předtím stejně vyřadí na svých poddůstojnících.“

„Takže princip padajícího hovna není uherská specialita,“ poznamenal Báthory jízlivě.

„Ne. Nastal čas, kdy je potřeba držet se v ústraní a záměří. Neukazovat se na očích nikomu, kdo může rozhodnout o našem bytí a nebytí.“ Čelebi vstal, oprášil si prach z kaftanu, upravil si turban a zhluboka se nadechl. „Myslím, že nastala vhodná chvíle pro mou dlouho plánovanou výpravu po ostrově. Konečně se musím seznámit s přírodními krásami Kréty, troskami dávných civilizací a také s dalšími městy a pevnostmi v osmanské držbě. Hlavně s těmi nejvzdálenějšími.“

„Kdy vyrazíme?“ zeptal se Kuzgun věčně.

„Ráno, hned po sabahu. Sbalíme se v noci. Jen nezbytné věci, které se vejdu na jednu mulu. Hlavně ať si našich příprav nikdo nevšimne a neběží žalovat Abdülkadirovi.“

„Co řekneme, když nás zastaví hlídka?“

„Něco vymyslím. Bez obav – dokážu být přesvědčivý i při báchorkách vycucaných z prstu.“

„A Širin? Jestli ji tu necháme samotnou...“

„Proč bychom to dělali? Na koni jezdí, jako by se v sedle narodila.“

Kuzgun jen pokýval hlavou – nedal najevo, jak se mu ulevilo.

Čelebi se otočil k Báthorymu. „Vím, jak to vypadá. Nepospíchej ale s tím, abys mě označil za zbabělce...“

„Nic takového jsem neřekl,“ pousmál se Báthory a sklopil zrak. „Ostatně, jsem jen otrok. Nepřísluší mi soudit tvé skutky.“

Jeli svižným klusem; po levé ruce sytě modré moře, vpravo skály v odstínech rudé a hnědé, před nimi zlatavé pláže. Nákladní mulu příliš nezatížili, aby udržela tempo se čtyřmi jezdeckými koňmi. Než se přes horizont vyhouplo slunce, ztratili Kandii z dohledu. V době polední modlitby už byli celé míle od města.

„Zatím se držíš, kapitáne,“ zhodnotil Čelebi po skrovném, studeném obědě.

„Veslařská lavice mi změnila zadek v jeden velký mozol. V sedle je to výhoda.“

Derviš se poprvé od rána usmál.

Pokračovali v jízdě až do soumraku. Vesnicím, statkům a hlavně opevněným tureckým rozhlednám, které v pravidelných rozestupech shlížely z pobřežních vršků na moře, se úzkostlivě vyhýbali. Ani večer nevyhledali nocleh pod střechou. Nad ohništěm se klenul jen majestátní skalní portál.

„Stvořitelovo dílo je skutku velkolepé,“ kochal se Čelebi podivuhodnými, vodou a větrem vybroušenými kamennými útvary, kterými na pobřeží končila z jihu se táhnoucí vrchovina. Ozvěny příboje rozechvívaly skalní praskliny a dutiny jako záhadné hlasy.

„Je to tu strašidelné,“ hlesla Širin.

Báthory na ni pohlédl. Konkubína promluvila jen zřídka. Dnes v jejím vystupování postřehl změnu – v koňském sedle viditelně ožila a pookřála, neustále sklopené tmavé oči vzhledly a zajiskřily. Delší část *yašmaku*, který jí obvykle halil vlasy, si sundala a přehodila přes ramena, takže jí vítr pročešával husté černé kadeře. Čelebi se nejdříve nesouhlasně zamračil, ale když viděl, jak se při tom dívka tváří, spolkl námitky. Báthory měl chvílemi dojem, že Širin už už nadšeně vykřikne a pobídne koně do cvalu. Pokaždé se ale na poslední chvíli ovládla, přitáhla uzdu a vrátila se na konec malého průvodu.

„A to ještě nevíš, že tamty jeskyně,“ ukázal Čelebi na otvory ve

Kapitán Báthory: Brána Irkally

skalách nad zátokou, „jsou vlastně hrobky. Staří Římané do nich ukládali mrtvé. Když v nich skučí vítr, místní věří, že duše legionářů naříkají steskem po vzdálené domovině.“

Širin se rozšířily oči.

„Nestraš ji, efendi,“ zabručel Kuzgun pod vousy.

Čelebi opětoval jeho pohled. Kozák se rychle zatvářil, že ho náramně zajímá čibuk a pytlík s tabákem.

„Je to jen slabá žena,“ dodal jakoby ledabyly. „Navíc vyrůstala v barbarském prostředí. Přinesla si odtamtud spoustu pověr.“

„Pravda,“ uznal Čelebi po krátké odmlce. „Když bude mít v noci zlé sny, nevyspí se a zítra nám bude přítěží. Před námi je náročnější cesta.“

„Dost bylo jízdy po plážích?“ mlaskl Báthory. Sušený fik, který žvýkal, se mu lepil na patro a zrnka zalézala mezi zuby.

„Ráno odbočíme do vnitrozemí. Vrchovinou se klikatí stará římská cesta. Je to zkratka k nejužší části ostrova. Odtamtud už je to na jižní pobřeží, coby vzteklý velbloud doplivil.“

„Tam už budeme od Abdülkadira dost daleko? Nebo v těch oblastech znáš bezpečné místo, kam se můžeme schovat?“

„Nemám v úmyslu se skrývat...“

„Ale jistěže máš. Jsme na útěku. Vlastně jsi dezertér, evliyo.“

Čelebi ztuhl. Kuzgun sklonil ruku s dýmkou a pohlédl na Turka v naději, že dostane příkaz drzouna potrestat. Jako už mnohokrát předtím doufal marně.

„Zůstaneme na venkově,“ zabručel Čelebi, „dokud Vysoká Porta nerozhodne o kaptan pašově osudu.“

„Tedy dokud velkovezír nepošle katy. Abdülkadir by ti mohl přikázat, abys je obměkčil tou svou ódou. Což by zřejmě skončilo tím, že by ti kolem krku omotali tutěž stuhu, která vytlačí bulvy z kaptan pašovy lebky.“

Čelebi polkl naprázdno, jako by skutečně ucítil tlak na ohryzku.

„Přiložte na oheň, od moře táhne chlad,“ řekl škrobeně, zabalil se do přikrývky a lehl si zády k ohništi.

Širin naházela do uhlíků sluncem vysušené chrástí, vyměnila si kradmý pohled s Kuzgunem a šla si lehnout vedle svého pána.

Kozák a Báthory beze slova seděli a hleděli do plamenů. Po skalách nad táborem se honily stíny. Kuzgun dokouřil, vyklepal popel z dýmky, vzal pušku a šel se vymočít.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Brána Irkally***.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.